

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**76-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

14 травня – 23 травня 2024 р.

Полтава 2024

ПРОБЛЕМИ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Етична поведінка в міжнародному бізнесі базується на етичних кодексах або кодексах поведінки, які приймає корпорація. Як правило це система моральних принципів, моральних норм і правил поведінки одних суб'єктів або групи осіб, що визначає оцінку їхніх дій з погляду взаємовідносин з іншими суб'єктами бізнесу. Етика бізнесу є невід'ємною складовою розвитку міжнародних економічних відносин та подальшої глобалізації.

Наразі українське суспільство також рухається в напрямі визначення та утвердження принципів етики бізнесу, які мають увібрати у себе кращі традиції ділової культури українців і водночас, наслідувати кращі норми міжнародного бізнесу.

Експерти доводять, що більшість етичних дилем – це конфлікт між цілим і його частиною; організацією та індивідом, суспільством і організацією [1].

Зіштовхуючись із проблемою етичного вибору, компанії оперують визначеними нормами і цінностями, відповідно до яких і приймаються рішення. Водночас бізнес має діяти як двостороння відкрита система: з одного боку враховувати вплив суспільства, ринкові сигнали, а з іншого – бути відкритим у своїх операціях для громадськості. В умовах воєнного стану розв'язання етичних дилем в першу чергу залежить від моральних якостей керівників, що ухвалюють управлінські рішення, тобто, особистісні якості є вирішальними в розв'язанні етичних дилем.

В поточній ситуації, коли міжнародний і національний бізнес через воєнний стан вимушений здійснювати релокацію виробничих потужностей, офісів та шукати нові ринки для збуту продукції, етичні проблеми безумовно загострюються. З огляду на це, виникає потреба визначати головні цілі, досягнення яких не суперечило б морально-етичним принципам суспільства та кожної окремої зацікавленої сторони.

Експерти відмічають, що під впливом стресів і реальних загроз, породжених військовими діями на території держави, схильність до порушень етичних кодексів або елементарне нехтування принципами корпоративної етики під час блекаутів, повітряних тривог, планових і позапланових вимкнень електроенергії стало звичною справою [2, с. 37].

Загалом окрім економічних результатів, важливим завданням бізнесу також є досягнення соціальних цілей: добросовісна конкурентна боротьба,

активна діяльність у сферах охорони життя і здоров'я людини та оточуючого середовища, громадських прав, захист прав споживачів тощо.

Ставлення міжнародних компаній до російської агресії проти України стане основним поняттям «нової етики». Військові дії та наслідки, до яких вони призвели у вітчизняному економічному просторі, мають бути приводом до перегляду напрямів розвитку бізнесу, до визначення нових переліків компетентностей і розробки нових карт ризиків.

Після закінчення війни міжнародному та національному бізнесу доведеться мати справу з повоєнною травмою у суспільствах та необхідністю удосконалення етичних кодексів і можливістю їх реалізації.

Такі реалії обумовлюються тими суспільними інтересами, які можуть задовольняти представники бізнесу, зокрема: скорочення безробіття, зменшення обсягу бюджетних витрат на допомогу по безробіттю; збільшення робочих місць, надходження податків, залучення осіб з інвалідністю та ВПО до підприємницької діяльності чи найманої праці; провадження роздрібної торгівлі продуктами харчування та речами першої необхідності на деокупованій території; розвиток соціальної інфраструктури тощо.

В умовах воєнного стану економічна діяльність бізнесу має здійснюватися тільки за наявності загальноприйнятих етичних норм. Повинні існувати певні правила, норми, що вказують, яка поведінка є допустимою, а яка ні. Мають бути відноси довіра між суб'єктами бізнесу, наслідування етичних принципів ведення бізнесу та етики ділових стосунків.

Наразі розвиток середовища міжнародного бізнесу визначає необхідність врахування етичних, культурних і економічних чинників при побудові системи відносин між суб'єктами ринку та при формуванні системи управління. Рішення даного завдання пов'язано з всебічним вивченням впливу воєнної агресії на економіку країни і управління підприємствами, з виявленням механізмів переходу до етичного бізнесу.

Тож, етична поведінка міжнародного і національного бізнесу наразі повинна мати інші підходи, ніж у мирний час. Перш за все це – соціальна відповідальність та військова підтримка, більш доступні та виважені ціни, розширення асортименту товарів і послуг, що відповідає реаліям воєнного стану, надання працівникам можливості працювати у безпеці та без додаткових витрат, забезпечення можливості обрати зручний графік роботи.

Література

1. Сушик І.В., Сушик О.Г., Мартинюк Я.М., Вісин В.В. *Етика бізнесу*
<https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-11/Етика%20бізнесу%20навч%20посібн.pdf>
2. Кімлик В.М. Носань Н.С. *Управління мотивацією персоналу у досягненні цілей етики бізнесу та вплив війни на цей процес. Підприємництво та інновації. 2023. Випуск 28. С.37-40.*